

Latweeschu Awises.

No. 35.

Dreschdeenā, tannī 30. Augustā (11. Sept.).

1867.

Latw. awises lihds ar bāsn. un skobl. sīnrahm maffa par gaddu 1 rubl. f., par vusgaddu 60 far. f.; — kas Latw. awisem grib arisubiti tabus rakstus waj sīnas, lai tohs nodohd **Rihgā** pee „Dr. Buchholz, ar. Alexander-Strasse Nr. 18“ un arri pee **Daniel Minus**, teātera- un wehwera-eelas stuhri; **Zelgawā** waj pee **Janischewski** Latw. awischi nammā, waj pee „Pastor Kuvfex, katholische Strasse Nr. 19“, — jeb lai pascham Latw. awischi rakstītajam atsubta ar to adressi: „Pastor Bierhoff, Schloß Pastorat bei Riga.“ Latw. awises warr apstelleht waj pee augschā minnetem tungem, waj arri pee wisseem mahsitajem, skoblmeistereem, pagasta-teešahm, kas wiffi šhe teel lubgri us preefchu to šdarribi, tā lihds šchim. Kas apstellehs 24 eksemplarus, tas wehl weenu eksemplaru dabvabs slahst bef maffas.

Par sīnu.

Lihdsšchinnigē Latweeschu awischi nams no Eggingka namma taggad irr pahrzeltē barona v. Henkinga kunga nammā tannī paschā leelajā eelā, eeschlehrī prettiū Pastes eelai tannī nammā, kur wirs wahrteem redsoma ta schilte „Latweeschu awischi nams“ un kur zaur wahrteem ja-eet taišni us ehiberigi.

Rahditajs: Daschadas sīnas. No šwefchu kungu semmehm. Duhšhiga meita. Par semmes nolcekīnaschānu. Masas mohdes zepure. Plauschānas djeefmina. Wišjanatāhs sīnas. Sluddinaschānas.

Daschadas sīnas.

Rihgās andeles kuggu skaitlis 1866. gadda beigās. Kaufmanneem Schröderam un beedram bij 17 kuggu, kas 2679 lastes*) lahđina eespehj usnemit; Westbergam un beedram 11 kuggu ar 1481 lastehm lahđina; Wöhrmannim un dehlam 3 kuggi ar 529 lastehm lahđina; G. H. v. Radeckim 3 kuggi ar 411 lastehm lahđina; Th. Pichlawam 2 kuggi ar 483 lastehm lahđina; Wittkowsky, Quersfeldt un beedram 2 kuggi ar 336 lastehm lahđina; N. G. Sengbuscham un beedram 2 kuggi ar 141 lastehm lahđina. Bef šcheem wehl jitteem Rihdsšineckeem bij 16 sehgelu kuggi ar 1396 lastehm lahđina. Pawissam Rihgās oštam bij 56 andeles sehgelu kuggu ar 7456 last. lahđina.

1866. gadda beigās bij 2 sehgelu kuggu wairahf, ne kā 1865. gaddā. Damškuggu (twaiķu kuggu) Rihgās damškuggu beedribai bija 3 damškuggi ar 593 sirgu špehkeem*) un 608 lastehm lahđina; Schröderam un beedram 2 twaiķu kuggi ar 132 sirgu špehkeem un 40 lastehm lahđina; G. G. Weidneram 3 twaiķu kuggi ar 125 sirgu špehkeem un 61 lastehm lahđina; Th. Beckwartham 2 twaiķu kuggi ar 111 sirgu špehkeem un 22½ lastehm; Wöhrmannim un dehlam 2 twaiķu kuggi ar 106 sirgu špehkeem un 73 lastehm lahđina; N. Bajenam 4 twaiķu kuggi ar 76 sirgu špehkeem un 47 lastehm; Rihgās behrtes komitejai 1 twaiķu kuggis ar 75 sirgu špehkeem un 12½ lastehm; brahleem Ramarin 1 twaiķu kuggis ar 60 sirgu špehkeem un 77 lastehm; G. Jaackjam 1 twaiķu k. ar 55 sirgu špehku un 92 lastehm; Th. Renny un beedram 1 twaiķu k. ar 50 sirgu šp. un 25 lastehm; W. Ruez un beedram 1 twaiķu k. ar 45 sirgu šp. un 21 last. Pawissam

*) Lastei fir 12 Wirlawi.

*) Sirga špeht awšpreech twaila lastu špehtus un lastes, zi lahđina kuggis eespehj usnemit.

Rihgas ohstam bij 21 twaiku fuggi ar 1428 sirgu sp. un 1079 lastehm. 1866. gadda beigās bij 1 twaiku fuggis masahl ne tā 1865. gaddā. Tiklāi 5 twaiku fuggi, pr. 3 Rihgas twaiku fuggu beedribās, Ramarinu brahtu un Jaacksa fuggi, no scheem irr preeksch juhras braukschanas, zittas wiffas tiklāi preeksch Daugawas braukschanas.

H. Allunan.

Par eisenbahni, ko tairis no Rihgas us Selgawu, taggad skaidri sinnams, ka muhsu Keisars tai buhwetaju beedribai, kas wiffu to leclu naudu sohljusees sagahdaht, to zerrejamu labbumu nowehlejis us 85 gaddeem. Ja ilgi strahdahs, ta' pa trim gaddeem no atwehleschanas datuma pabeigs. Bet warr dohmaht, ka jo ahtri pasteigs. Dstid, ka jau effoht fahkuschi darbu. Buhwetaju beedriba rehkina, ka zeksch maksaschoht lihds 2 millj. 652 tuhst. rublus, tas buhtu us katru wersti 66 tuhst. 300 rubl. Teescham aplam leela nauda! Lehstaki gan, kad pagasti samettahs, grahwjus isroht, dambi usmett, granti fagahsch wirsu. Un tomehr teem dselszella buhwetajeem paspehles nebuhs, nedf skahdes, bet sawu naudu atdabbuhs ar leeleem augleem un lustigi pehz teem 85 gaddeem krohnim wiffu to eisenbahni warrehs atdoht bes nekahdas ihpafchas atmakfas.

Turkusemmē sauzamōs mellōs kalnōs (Montenegro) masa walsts, kas gan appatsch Turku pahrwaldibas, bet tatschu gandrihs sawa pascha walka. Landis un leelkungs turrahs pee Kreewu tizzibas. Tur taggad kolera sehrga fahkusees plohsitees. Leelkungs isbehdiss; mahzitaju wezrakajs arri isbehdiss. Landis tihri paklihduschy bes padohma un bes palihga.

Enlantē un wiffur, kur leelōs fabrikōs apgahda un istrahda, ko zilwekeem wajaga pee gehrbshanas warr redseht, kahda leela waldineeze ta mohde. Tur weenā widdā dauds simtu un tuhkstoschu zilweku maissi pelnāhs pihdami schuhdami salnu zeppures preeksch freilenehm un zeemahthem. Salmu zeppuru mohde fahkoht taggad sust, un ka pirzeji suhd, fabrikeem japstahjahs un strahdneeki paleek bes darba un bes pelnas. Ko lai eesahl zilweks, kad tik weenu paschu darbu mahf un to paschu pasaulē wairs nekahro?! Tannis turgōs, kur lihds schim weenā deenā salmi tiklāi preeksch zeppurehm tikla pirkti warrbuht par kahdeem pahri desmit tuhkstoscheem rubleem, nu schi andele pawiffam effoht apstahjusees.

Rihgas pilsehta waldiba jau trihs gaddus atpakkat gudreem wihreem liffuse isgudroht un padohmu doht, tā tohs tukfneschus ap Rihgu warretu angligus darriht. Wiffadi padohmi nu dohti un fahl jau winnus isdarriht. Schinni gaddā ismeklejuschi to leelo purwu, kas pa kreiso un pa labbo rohlu no Selgawas schoffejas un lihds kahdahm 132 kwadratwerstehm leelumā,

tā warretu to flapjumu nowaddiht. Zits purwa gabals ar sahli apaudsis, zits ar beesahm suhnam. Papreeksch to sahlaino purwu grihb faufinaht. Zirehkinajuschy, ka wajadsch 43 tuhst. 592 rublus preeksch grahwju razzejeem. Ta pelnas buhs dascham labbam. Pa feschē gaddeem tohs grahwjus dohma pabeigt. Jo zil ahtri warrehs, tahs plawas isdohs us arrenti, un kad tiklāi weenu rubbuli makfahs par puhraweetu, tad gaddu no gadda ta istehreta nauda pilsehtam nahks atpakkat pa tuhkstoscheem un buhs pelna leela ir pilsehtam, ir laudihm. Neschehlo spehku un neschehlo grassy ar gudru padohmu semmē celikt. Semme tew atmakfahs daudskahrtigi. A. B.—n.

Rihgas Wahju awises „Nig. Zeitung“ raksta, ka Italijā taggad par 150 milljoneem pahrdohschoht banizas muishas.

No Livadijas. Leelstis Michails Nikolajewitsch ar sawu augstu gaspachu un saweem behreem ar damfkuggi „Tiger“ no Kaukasus braukdams, tanni 13. Augustā schē nonahja.

No Salzburgas raksta, ka Austreeschu Keisars Frantschu keisarim effoht teizis, ka ar Italijas kehniu labprahht wehletohs satiktees Parisē.

No Konstantinopoles. Kreewu subhtis generalatjutants Ignatjews un Turku ministeris Juad Pascha atkal schē irr atbraukuschy. Turku ministeris no Keisariskas Majestetes tikla krohnehts ar Aleksander-Newski ordeni. Sultans Kreewu Keisarim atsubhtijis kahdus Arabijas sirgus. Tanni 29. (17.) Augustā sultans pats noturreja weenu ministeru sarunnaschanohs, pee ka arri Ignatjews bija klahht. Ta fugga komandeeris un offizeeri, kas Greeku fuggi „Arkadion“ nogremdeja no sultana par to dabjuuschy lohni un tikluschy pazelti augstakā gohdā.

Spanijā tas dumpis arween wairahl ispleschahs. Tanni 23. (11.) Augustā dumpineeki uswarreja Alkantara regimenti un weenu jahtneeke pulku. Arri Katalonijā kahdi 8000 wihri irr fazehluschees kahjās un pret waldibu karo.

• No sweschu kungu semmehm.

1.

Berlinē, tanni 12. (24.) Augustā 1867.

Bitte no sawahm mahjinahm aiskreen, wiffadas pukles apmekleht, un lai dasch ne-apdohmigs skattitajs spreesu, ka bittite aif raibu pulku jaukumeem un saldumeem mahjas weetiau buhtu aismirfufe, tal tā nau; jo bitte to salassitu saldumu wedd mahjās, zitteem par labbu un patte fewihm par bariibu. Lai Deews man palihds, ka ir es, no sawas mihtahs mahjas-weetinas isfrehjis sweschneeziā, plafchas pasaulēs jaukumus

redsebam, bittei buhtu lihdsigs, mahzibas eekrahdamees zitteem par labbu un pats fewihm par garrigu mantu! Lassitajeem jau esmu dewis sinnaht, ka aishwakkar' tanni 10. (22.) Augustâ no mahjahm esmu aishbrauzis; pr. pulksten 5ôs pehz pusdeenâs mehš no Ribgas ar eisenbahni aishkrehjahm us Dinburgu un no turrenes zauru nakti ar to leelo sirgu braukuschi, kas gan uhdeni dsere kâ zitti sirgi, bet akmins ohgles ehd un duhmus splauj, mehš tanni 11. (23.) Augustâ pulksten 6ôs no rihta bijahm Wilnâ un tad aishkrehjahm zaur kalnainu Kaunas guberniju un gar jauka Kaunas pilsehta lihds walsts rohbeschahm; pulksten trihsweerenel us 12 pusdeenâ par rohbeschahm eebrauzahm Bruhschu semme un schorihht pulksten pusfeschsôs attikkahm leelâ Berlinê. To leelo zetta gabalu no Gittkühnes zaur Gumbinneni, Rehnšbergu, Marienburgu, par stalto Weikfeles uppes tiltu pee Dirschawas, tad zaur Brombergu, Frankfurti pee Ohderes uppes lihds Berlini brauzohht, diwi leetas jau warreju nomanniht jo skaidri, kâ ar rohlahm taustamas. Ta weena leeta bij nomannama no tahs semmes un no winnas apkohpschanas, ta ohtra no paschas eisenbahnes. Ta pirma leeta irr schi: lai gan Bruhschsôs, no muhsu rohbeschahm eefahkohht zaur zaurim rehkinata irr plahna, weegla smiltschu semme un weetahm atkal purwaina, tak wissa schi semme isskattahs kâ weens dahrs. Zaur weenadu, pilnigu juhdohschanu un skaidru, smalku isskrahdashchanu schi ne-augliga smiltschu semme palikuse par jo baggatu weetu, kas sawus eedsihwotajus arri padarra par baggateem. Waj redsefi leelu muishu laukus, waj fainneeku tihrumus, wiffi gabbali apstrahdati irr weenadi labbi. Tulschus, atstahtus gabalus, jeb atkal ihpaschi gannibas tu schê wairs neredsefi, jo tâ fakohht, katra semmes saujina irr uszirsta, irr apkohpta un neff sawus auglus; lohpihi zittas gannibas nepassihst ne kâ ahbolina laukus, kas gaddu atpakkal noplauti, un seemâ atkal winnus gaida faldajs ahbolinsch un smarschigs feens, jo kur kahdam kahda plawa, tur ta arri irr uskohpta us to brangako; tahs purwja weetas arri neslihkt nohst uhdeni, bet irr smukli isgrahwotas, un kur til kahda smalka rohnahs no semmes-malkas, tur arri scho semmes-malku fainneeks sinn iskohpt tâ, ka pahrdauds lohka mallas nau japehkt. Sehtas wiszaur gar laukeem, plawahm un mescheem redsamas; un tomehr arri pee sehtahm malku mahk laupihht. Zo sehtas weetâ retti, smalki meeti eesprausti, un strikki kahrtu weetâ stingri iswilti meeteem pa zaurumeem zaur; laikam seemâ tohs strikkus isnemm un glabba. Weetahm atkal plawahm apfahrt semmes walni usmesti; kur akmini rohnahs, tur schee no laukeem skaidri nolassiti, dahrseem, waj tihrumeeem

apfahrt par walnu sakrauti tapat, kâ Kurfemmê, Dschuhkstes draudsê to weetahm esmu redsejis. Saimneekem ehkas wiszaur bes nekahdas lepnibas gan irr buhwetas masinas, bet jo smukkas; pee katrahm mahjahm kohki fastahditi un labbee, zeetee zeffi pa abbahm pusfehmm arri ar kohleem apstahditi. Tur tu nu redsefi kautinus ar Wahzsemmes arllu strahdajohht, un arklam 2 wehrschu waj sirgi peejuhgti, seeweefchi pee darba tihri apgehribuschahs, un pat plawâs tahs strahda, tihru, tumfchi sillu preekschautu par lindraku pahrschuschu. Wihrischki fuhdus wedd ar leeleem, augsteem ratteem, kam 2 labbi apkohyti sirgi peejuhgti preekschâ, weenam sirgam brauzejs fehsh muggurâ. Kur fewihm ar weenu sirgu 2 reis wesums jadsenn, tur tu ar 2 sirgeem, weendôs rattôs eejuhgteem, to paschu darbu ar weena pascha zilweka spehku isdarrisi, til weenreis brauzis; un kad ratteem ritteni augsti, tad sirgi leelaku wesumu weeglahk wilks, ne kâ masaku wesumu ar masakeem ritteneem. Zo semmaki ritteni, jo gruh-taka un smaggaka sirgam ta wilkschana. No wiffa ta, ko ar eisenbahni brauzohht redseju un ihsumâ tê issazziju, redsam, ka schê stipri un gudri strahda, un ka lauschu darb, irr winnu spehks un baggatiba. Wehl mannihm schê japeeminn, ka ka pat masaka uppite schê arri nepaleek aismirsta. Kur uppite pahrschla, tur ta teel parakta dsikkaka, lai laudis sawu prezzi ar laiwahm warretu aisdsiht pilsehtôs. Bregele pee Gumbinnenes tihri mas neeku uhden-tinsch, un tomehr tur redseju smukkas sehgetu laiwâs. Kad nu semme katra faktinâ un stuhriti sawus auglus dohd, tad tur arri daudis wairahk pilsehtu, ne kâ pee mums. Pilsehtôs semneeks sawu prezzi pahrdohd, sawas waijadsibas tur eepehkt; zaur pat masakeem pilsehteem eisenbahnes buhwetas, ka lai to sapirktu prezzi warretu aisdsiht tahtahk. No paschahm eisenbahnehm atkal to ohtru leetu warreju nomanniht, zaur ko schee laudis un wissa schi walsts laizigâs leetâs fahkuschu selt. Kats Bruhsis, jaunâs deenâs sawu laiku saldatôs nodeenejis, jaunâs deenâs us paklausibu lohzihts, nu arri sawâ ammatâ klausigs un usmannigs, kâ saldat us wakti. Pee Ribgas-Dinburgas un Dinburgas-Wirballes eisenbahnes daschfahrt esmu redsejis, ka seewa waj behrns netihrà, melnâ krelâ eisenbahnes waktneeka weetâ pee waktis buhdinas ar flaggu deenâ, ar wehjlukturi nakti nostahjuschees, lamehr maschine brauz garram; turprettim no Gittkühnes lihds Berlini to neweenu reis ne-esmu redsejis. Pats waktneeks, sawâ skaidrâ mundeerina apgehbees, stahw, kâ saldat, un kad patte maschine winnam aishkreen garram, tad winsch to sweizina kâ saldat offizeeri, rohku pee zepures peelizis. Waggonu konduktori (weddeji) pret brauzejeem nau ruppi, un tapat

gohdigi runna ar leelmanni ka ar nabadsinu. Katre's sawu ammatu turr par sawu gohdu un to pilda, ka us winnu warr palautees. Tapat sché paschá leelá Berline wiffas leetas eet ka uswiltis pulstiens. Kad masakajs un leelakajs sawu ammatu gohdá turr un to kohpj, ka peenahlajs, tad waldibai irr lehta waldischana, tad neweena leeta nepaleek pakkal, tad taisniba un pateesiba stiprinajajs, tad tauta un walsts warr selt. Bet neweens zilweks sawá weeta ar sapraschanu nestahwehs, ja nebuhs arri mahzihst. Talabb' Pruhshu tautas-slohlas irr winnu spehst. — Lai Deew's arri muhsjeem schehligi palihst us preekschu eet, ka lai arri muhsu mihlajs Keisars us mums un muhsu ustizzibu warretu palautees.

Gotthard Bierhuff.

Duhshiga meita.

2.

Madde zaur sawu lohgu to wiffu bij redsejuse, tikkai tahluma dehl newarreja skaidri dsirdeht, to tehws ar Dikli runnaja. Kad abbi sweschee riktigi bij aishghjufchi, tad Madde nokahpa pa treppehm semme, panehma pukkes, tahs nobutschoja un eelikka uhdens glahsē un attal sawu darbu usnehma strahdaht.

Kad walkarā pulstien Sōs beidsama rattu rinda bij aishbraukuse, tad Dawids apgehrbajs labbakas drehbes un speeki panehmis, Maddei fazzija, ka eeshocht us fahdschu, bet drihs attal buhschoht atpakkal. Madde to jau bij radduse, weena patte mahjās palikt, jo tehws to allasch darrija; bet katra reija, kad winsch opsohlijajs ahtri pahnahkt, tad lohsti wehlu atnahza. Winna tehwan siltu lakkatu apsehja ap kattu, to nobutschojuse palaida un patte palikka durwis stahwoht, winnam pakkal skattidamajs. Behz brihtina winna eegahja kambari, swezzi eededsinajuse apsehdaht un fahza schubt. Kad peekuffa, tad panehma grahmatu un fahza lassihst, lihds tai usnahza meegs.

Pulstena sischana to meiteni usmohdinaja. Bija weenpadesmita nakts stunda, Madde jarahwajs; jo manija, ka durwju klinkis grohsijajs, it ka kahds lehnitnam istabā gribbetu eenahkt. Bar laimi, ka Madde durwis papreekschu labbi bij aishchahwuse. Winnai taggad pahrgahja ouksts par kaulēem; klauzijajs, bet it neko nesadsirdeja, ka til seenas pulstena tikschleschanu un ahra telegrafa drahts skanneschanu, kas no wehja schurp turp tappa skandinata; bet azzis winna tomehr newarreja nogreest no durwju klinka. Bet tas wairs nekusteja un winna zittu neko wairs nemannija, ka til sawas paschas sirds pulsteschanu. Winna randsija sewi apmeerinatees, gribbeja wehl wiffu apskattihst un tad ar wiffahm drehbehm apgultees,

lihds kamehr tehws pahnahktu, jo winnam uu arri drihs wajjadseja pahnahkt. Maddei it ehrmigi bij ap sirds, winnai bij drufzin bail, tatschu fanehma drohschu sirdi un apluhkoja wiffu it pareisi. Wiffas durwis bij aishlehgatas un aishchautas, kunkā arri zaur uggunti nekahdas breefmas newarreja zeltees; taggad winna swezzi panehmuse kahpa us ohtru tahschu, tur paschai un tehwan bij gullamajs kambaris. Winna tehwa gullamā istabā apskattijajs to naudas kasti un tad gahja patte sawá kambari, kas bija us fahdscha puffi. Patlabban winna jau gribbeja apgultees, te isdsirdeja appakschā pee lohga dausam. Swezzi ahtri pee mallas nolikkuse, winna atwilka gardini no lohga un skattijajs ahra. Bija pilns mehnefs, bet debbes apmahkusees, ta ka ahra gandrihs it neko newarreja kreetni isschirt, tomehr Madde redseja, ka Dikkis ap-pakschā stahweja un ar rohku metta, it ka ar scho gribbetu runnaht. Al kahdas breefmas! Winnas tehwan warrbuht kahda nelaimē bij nokkuse un Dikkis warrbuht bij atnahzis winnai to pateikt. Trihedama winna atwehra lohgu.

Tawam tehwan peesittahs flakka un es tew atnahzu pakkal, tadehl apgehrbees drihs un nahz lai eimam.

Dikkis stahweja us skaidru plazzi, bet pee ehlas stuhra Madde pamannija wehl kahdu zilweku; schis til galwu bij pabahsis gar muhra stuhra, bet to attal drihs atrahwa atpakkal. Madde dohmaja, ka tas zits ne-effoht, ka Kulpis. Winna Dikkim fazzija, ka drihs buhschoht eet. Mistaisija lohgu, aishwilla gardini preekschā un dohmigi palikka stahwoht, pehz to swezzi eenessa ohtra istabā, bet patte nahza atpakkal, lehnitnam attal gardini atwilla no lohga un skattijajs ahra. Taggad winna skaidri nomannija, ka diwi wihri stahweja pee namma stuhra, sawá starpā tschulstedami. Ne-ilgi pehz ta Dikkis sawu beedri attal eegrudha tanni noslehptā weeta un pats nogahja tur, tur papreekschu bij stahwejis, jo zerreja, ka tur Madde sagaidischocht isnahkoht.

Galwu no lohga atwikkuse, Madde dohmaja schurpu turpu. Kapehz Dikkis gan nebij nahzis weens pats? Kas tas ohtr's tahds warreja buht? Kapehz winsch flehpajs, ja Dikkis taisnibu runnajs, ka tehws effoht flakku dabujis?

Waj effi apgehrbusees? ta Dikkis fauja pee appakscheja lohga klappedams un aishchautahs durwis at-sleht prohwedams.

Madde attaisija lohgu un skattijajs ahra. Dikkis to pamannijis, tai attal usfauja lai steidsotees. „Ar-bildi man us weenu weenigu jautaschanu, tad es tuh-dal eeschu,“ fazzija Madde. „Waj tu weens pats scheid effi atnahzis, jeb waj tewihm wehl irr kahds lihds?“

Dikkis smeedamees fazzija: „Nu sinname, ka weens patš.“

„Tu mello, Dikki,“ fazzija Madde; „tee til irr neeki, fo tu no manna tehwa slakkas stabstii; es labbi sinnu, ka wehl weens tewihm irr lihds, kapeh; winsch flehpyahs?“

Taggad tas ohtrs no sawa paslehyta katta arri isnahza ahrä, un Madde to tuhda! pasinna, ka tas bij Kulpis. Schis usflahwahs: „Ko nu tu tur plahpa, bahba!“ — „Kad tu mannam padohmam buhtu klaufigis, tad mehš sawu nodohmu jau buhtum isstahdajufchi,“ ta Kulpis fazzija us Dikki; „bet tew jau arween' zittadakas dohmas! — Bet klausees, Madde,“ winsch nu runnaja us schis, „tawu tehwa tu gan wairs nesagaidisi atpakkal nahkam un te tawens arri nau neweens, kas tewi warretu aisslahweht, un zil tu pret mums abbeem spehst isdarriht, to tu patte warri noprast; tadeht gan gudrafi buhtu to darriht, fo mehš tew fakkam. Tew mehš neko launa negribbam darriht, tikkai pasneeds mums scheid zaur lohgu to naudu, ne wis tawa tehwa naudu, bet stanzijas naudu. Mehš arri sinnam lihds pehdigam grassim, zil tur irr. Ja fo nedarrisi, ta' arri tawai dshiwibai marr slikti flaktees.“

Maddei taggad daschadas dohmas zaur galwu schahwahs. Taggad winnai eenahza prabhä, ka schoreis stanzija wairahl naudas bija, ne ka zittahm reisahm un ka Dikkis to labbi sinna; täpat ka arri to sinna, ka nauda stahweja tehwa gullamä kambari. Kulpis tai usbrehza atkal, lai til ilgi nedohmajohht, bet lai dohdohht til naudu schurp.

„Bet no Deewa puffed, falki man Dikki, fur tad mans nabaga tehws palizzis?“ prassija Madde. Dikkis tai gribbeja atbildet, bet Kulpis tam peebakstijis pee sahneem lai zestu klussu, patš fazzija: „Par to jau irr gahdahts, ka winsch neweenam neko launa nedarris. Bet falki mums til flaidri, waj gribbi to naudu ar labbu doht, waj ne?“

„Nè, nè, ja jums duhscha, ta' nahzeet schurp, ar labbu jau nedohschu wis.“ To fazzijuse winna aistassija lohgu.

Madde ahtri apdohmajusees, atslehdsä naudas fasti un wissu papihra un selta naudu isnehmuse, to eebahsa alota; tad winna atkal fasti aisslehguse, atslehgu pasweeda appaksch gultas. Durwja frampi, fur us ohtru tahschu lahpa, winna aibahsa ar kohku un nu til krahwa krehslus, galdus, schahdus tahdus krahmus us tahm treppehm, fur bij jakahpj us ohtru tahschu. Gan zaur scheem krahneem tee diwi laupitaji ahtri warreja tikt zaur, bet Madde neko zittu nesinnaja darriht. Winna atkal nogahja pee lohga un redseja, ka Dikkis un Kulpis, leclu dselles stangu panehmusch,

pee durwihm peenahza un tahs gribbeja uslaust. Winna eebreklusees nokritta pee semmes, bet drihs atkal uszehlusees klaufigahs, ka laupitaji durwis sahza uslaust. Winna wairs nesinnaja, fur sprukt, ja schee nu cetiktu eekschä, un gribbeja lekt pa lohga ahrä, bet nemas neapdohmaja, ka dselles trellini bij vreekschä un ka teem nebuht newarreja isliht zauri. Bet drihs winnai zittadas dohmas eenahza prabhä; jo pawissam bij peemiruse, ka us behnina pa masahm treppehm warreja uslahyt un tur flehpytees, tadeht winna abbus kambarus aisslehguse un atslehgas lihds panehmuse, nu nostahjahs pee treppehm, lai azzumirkli us behnina warretu uslahyt. Wehl schee publejahs pee ohrdurwihm, lihds kamehr us weentis tahs uslausa. Madde swezzi isdsessuse, ka sirna pa treppehm bij us behnina. Teem diwi tehwineem wehl weenas durwis bij ja-uslausch, un tad til tee warreja dohmaht fahyt us ohtru tahschu. Ir schis winni uslausa, un it ahtri wissu no treppehm nokrahmejuschi, drihs stahweja pee tehwa gullama kambara durwihm. Swezzi eededsinajusch, winni taggad pahrdohmaja, fo nu darriht. Kulpis, kas behnina zaurumu bij pamannijis, fazzija, ka Madde ar wissu naudu tur effohht usbehguse, bet Dikkis stihwejahs, ka nauda buhschoht wezza gullamä kambari, fur ta jau arween' pa naktihm stahwoht, zittadi arri durwis nebuhtu aisslehgas. Pehdigi winni ta norunnaja: Dikkim wajadseja durwis uslaust un Kulpis behninu gribbeja pahrmekleht. Schis nu us galdu uskrahwa krehslus un pa teem gribbeja tikt augschä, jo Madde tahs masahs treppes lihds bij uswilluse. Kamehr schis te publejahs, tamehr Dikkim laimejahs tahs durwis aldbabht wakkam.

(us vreekschu beigum.)

Par semmes nolesinashanu.

1.

Kä Latw. aw. Nr. 13 mehš par samaltu gipfi, no G. Allunan k., lassijahm, warrejahm nolemt, ka samalts gipfis nebuht til derrigs pee semmes-kohpschanas noleskaks effam, ka mehš to lihds schim turrejahm. Ko gipfis pee ahbolina rahda, to mehš jau gan effam peedshwojuschi un tadeht arri sinnam, ka winsch pee ahbolina kuplas augschanas irr par leclu palihgu; bet kad nu no G. Allunan k. rahsta mahzamees, ka gipfi ar pahtagu salihdsinajams un ka winsch semmi nolesinajohht, tad tizzu, ka nebuhs welti schä kahdus wahrdus par gipfi, ihpaschi par semmes nolesinashanu peeminneht un tadeht semmes-kohpejem luhdsu, pitms par scho lectu tahlahk runnaju, lai papreeksch Latw. aw. Nr. 13 — 101 un 102 lapp. puffed islassa wehl reis G. Allunan k. rakstu: „Samalts gips.“

No ta minneta raksta mahzamees, ka effoht labbaki, gipfi laidards (kultis) us fuhdeem ne ta us laukeem iskaiht. Ta gan irr teizama leeta, gipfi kultis kaiht, bet nau labbaka par to kaisichanu us pascheem augeem. Jo ikklatà weetà gipsis ittin sawadu dabbas spehku rahda, un katra weetà arri zittadi pee augu ustureschanas strahda; tadeht arri ta gipsa iskaiichana us lauka no tahs eekultim stipri irr schirrama. Gipsis sawa dabbà, kà jau dascheem lassitajeem buhs sinnams, irr sehweles-flahbs kalkis. Tur, tur nu ammonijaks un ohglu-flahbe atrohdahs un gipfi aifneeds, schis tad kalki un sehweles-flahbe isdallahs. Bet schahdà kahrtà winsch newarr pastahweht un tadeht lihds weens no ohtra irr schlihruschees, sehweles-flahbe saweenojahs ar ammonijaku un nu schahdu saweenojamu nosauz par sehweles-flahbu ammonijaku; turpretti kalkis atkal saweenojahs ar ohglu-flahbi un nu winnu nosauz par ohglu-flahbu kalki (kemija nosauz krihtu un muhra kalki par ohglu-flahbeem kalkeem, jo arri schee no tahm minnetahm dallahm irr salikti lohpa).

Ammonijaks un ohglu-flahbe irr gaisa kahrtigi raddijumi (gahses) jeb tahdi, kas weeni paschi sawa buhschana til ilgi pa gaisu liddinajahs, kamehr winni ar tahdahm semmes dallahm saweenahs, kas winnus semmè mittina un, kà nupat mahzamees pascht, kalkis un gipsa irr tahdas semmes dallas, kas schohs seen pee semmes. — Kultis zaur fuhdu truhdeschannu zekahs ammonijaks un ohglu-flahbs ammonijaks, kas pa gaisu liddinajahs un sewi mums zaur deggona tuttinaschannu ittin lehti darra sawuhtamu.

To jau arri daudskahrtigi effam peedsihwojuschi, ka lohpu kultis daschu reis ittin skarba smakka atrohdahs, ihpaschi no rihteem agri winni daschu reisi til stipra, ka affaras azzis sittahs.

Tadeht arri schè ne pawelti mahza gipfi pa reisu reisehm iskaiht, zaur lo weenlahrt lai tahs dallas, kas pa gaisu no muhsu fuhdeem iskultim un stalleem taijahs isbehgt, warretum notwert, un ohrtlahrt lai kultis skaidrs un tihrs gais miht, kas ihpaschi pee lohpu wesselibas un dshwibas ustureschanas irr lohfi wajadfigs. Tè klahrt to sinnadami, ka sehweles-flahbs ammonijaks un ohglu-flahbs kalkis irr augu barribas dallas, kas arramà semmè driht ar zittahm augu barribas dallahm saweenojahs, tahs kause, weenu no ohtras schkir un atkal saweenò, tà ka arri winnas zaur gipsa palihdeschannu riktigà kahrtà un riktigà maishumà jo drihsaki teel pahrwehrtas un arri tadeht gipsis pee lauku mehshochanas nekad laukeem par sliktu, bet tikkai par labbu ween warr buht.

Us ahbolina, firneem un wihkeem kaisihts gipsis turpretti us sawadu wihsi pee augu augschanas strahda,

tà ka winsch kultis iskaihts un ar lohpu fuhdeem saweenohs, nebuht wairs nespehjt strahdaht. Par gipsa spehku un dabbu pee augeem wehl semmes-lohpeju starpà gan daschadi padohmi un daschadas peerahdischanas atrohdahs, tomehr jaunahs isprohweschanas un dibbinaschanas zaur augstas gudribas sinu mums til tahl' par scho leetu irr pasneeguschas gaismu, ka taggadicht deewsgan drohschi winna tikkumu pee minneteem augeem warram noprast.

Lai skaidrati winna tikkumu tè warretum mahzitees pascht, winna dabba diwas dallas irr schkir, prohti tanni barrodama un tanni palihdsedama dallà. Ta barrodama dallà ihpaschi zaur kalki un sehweles-flahbi augeem par labbu nahk. Bet nu to atkal sinnadami, ka paschà semmè pawiffam daschà apgabala schih dallas papilnam ween atrohdahs, mehsh il reises nedrihtstam wis teikt, ka augli jo kupli aug zaur gipsa barrodamu dallu.

Turpretti ta palihdsedama dallà irr ta wehrtigaka, jo schi palihds pee augu barribas us daubs un daschadu wihsi. Gipsi us augeem iskaihts zaur sawu palihdsedamu dallu

1) to gaisà buhdamu ammonijaku (kas zaur augstu gudribas sinu deewsgan irr peerahdichts, bet mums zaur muhsu juchanas lohjekkeem paleef nefamannams) un arri to, kas no semmes is mehseem un truhdeem us augschu kahrt, pee augeem wehl klahrt;

2) zaur sehweles-flahbu ammonijaku sofsora-flahbas semmes dallas jo weeglaki teel iskaufetas un augu barribai par derrigahm padarritas;

3) arri wiffas zittas semmes dallas zaur winnu weeglaki teel iskaufetas un par augu barribu isgattawetas, un atkal zaur to, ka ohglu-flahbs kalkis zaur sehweles-flahbu ammonijaku teel kaufchts un zittà ohglu-fahl pahrwerts, kas pehdigi

4) ammonijaku, kali, natronu, magnesiju un zittas pee augu barribas wajadfigas semmes dallas weenu no ohtras schkir, kause un tohs speesch is semmes ee-eet augà.

Tapeht tas arri noteel, ka mehsh gipsi pawaffarà us jauneem augeem iskaiham no rihta agri, kamehr wehl rassa us laukeem gull, lai winsch us augu lappinahm peeliptu un tà tad jo plaschi to winnam nospreestu gahjumu warretu ispildicht. — Un tà winsch tad arri tahs is gaisa wajadfigas dallas peewell un tahs no semmes us augschu kahrtamas dallas atkal notwert un augam pasneedf. Schè wehl par iskaidroschannu peeminn, ka ne ikklatà semmè un ne ikklatà gaddà winsch weenadu spehku rahda pee augeem, jo tapat kà ne ikklatra semme nau weenada, tà arri ne ikklatru pawaffaru nau weenahds laiks; to arri deewsgan ikklatrs semmes-lohpejs jau irr pahrbandijis, un arri

mahzijeß karstumu un aufstumu pazeest un sawas
firde wehleschanas ar zerribu us nahkameem labbakeem
laikeem, remdeht. R. Th.

(Us preekschu wehl.)

Majas mohdes zeppure.

Rahds lungß ar sawu gaspaschu gribbeja eet zeereht
un us to teiza: „Usteez sawu zeppuri, es esmu
gattawß eet.“ Schi atbilbeja: „Mannu zeppuri jau
esmu uslikkuse galwä.“ Winsch: „Bet es us tawas
galwas nelo neredsu.“ Winna: „Ja jau irr ta
zeppure, lo tu neredsi.“ J—i.

Blauschanas dseefmina.

Kur ne fenn wehl salkas, staltas
Wahrpas laukä lihgojahß,
Tur nu eenahkufchas, baltas,
Nolihkufchas karrajahß.

Senneeks ussanz: „Nu tik plaschi
Nemmat rohlä bruzeklus,
Trinnat iskaptes nu aschi,
Sanzat kohpä plahwejus!“

Leelä rindä lauschu stahjahß
Audsu lauka mallinä,
Rou! — nu kuhls pee kuhla krahjahß,
Skann un schwirkst tik tihrumä.

Ne zil ilgi wahrpu weetä
Ruggaji tik wehjä swilp,
Labbibu wedd rijä zeetä
Kult — ka peedarbs tikko tilp.

Lauks tad tukch — bet flehtis pilda
Graudu pilnus apzirnus; —
Azis nè, — bet meesu silda
Wahrpu gresnumß strahdneekus.

Redsoht plaujam prahtä schaujahß
Leelas deenas plauschana,
Zilweks scheid aug, — seed — un raujahß,
Lè tam uskriht mirschana.

Bet kà labbibu wedd schluhnös,
Rad ta eenahkufi jau,
Tapat zilweku wedd kappös,
Rad tam spehks wairs kaulös nau.

Bet kà grauds eeksch semmes kaisihtß
Atkal usdihgt waffarä,
Tapat zelsees jauns ustaisihtß
Zilweks leelä deeninä.

Un tad tur eeksch eng'lu barra
Deewam gohdu gawilehs; —
Breezibä eeksch swehta Garra
Plauschanu tad noswinnehs!!

G. J. S.

Wisjaunafahß sinuas.

No Liwadijas, 20. Augustä. Augstee walde-
neeki schè atrohdahß wislabbaka klahschana. Reisariska
Majestete waffar faehma Reitu Pascha, kas no Kon-
stantinopeles schè atnahza ar sirgeem, lo sultans Reisa-
rim schlinkojis.

No Peterburgas, 21. Aug. Waldidamam sena-
tam dohtß Wisaugstakajs ukas, zaur lo jau taggad
dauds rektes un preekschrohzißas teek nowehletas teem,
kas taggad Pohlufemmè krohna deenestä jau stahw jeb
us preekschu tur deenestä tiks subtititi.

No Nischni-Nowgorodes raksta, ka tur us to
gadde-tirgu sawesti 1,200,000 pudu labbibas un arri
jau pahredohti; wehl gaidoht 1½ millj. pudu. Par
pudu maksajufchi 8 rub. 25 kop. lihds 11 rub. 50 kop.

No Nowotscherkaskas sinno, ka Reisariska
Majestete effoht apstiprinajuse eisenbahnes lihniju, lo
wilkschoht no staziones Afsaisf us Kostowu.

No Konstantinopeles, 29. (17.) Aug. Turku
damsfuggis „Itali“ ar saldteem un prowianti waffar
nobrauzis us Warna.

No Kopenhagenes, 31. (19.) Aug. Greeku
kehniensch un leelsirßs krohnamantineekß ar sawu augstu
gaspaschu schè paliks lihds kehnienes dsimschanas
deenai, tik tanni 7. Septembei winni aifreisohß, bet
pirms us Peterburgu atgreesisees, winni wehl apmelle-
fchoht Galantes krohna prinzeffi.

No Wihnes, 4. Sept. (23. Aug. Awises sinno,
ka 8 Austreeschu karrä-kuggi nosubtititi us Mas-Astias
juhrachm, lai tur, kà fakka, fargajoht Austreeschu
andeli.

No Parises, 4. Septembei (23. Aug.). Awises
„Patrie“ stahsta, ka Spanijas waldiba sawus karrä-
kuggus no kluffahß juhras pahrsauluse mahjäs.

No Konstantinopeles, 5. Sept. (24. Augustä).
Kreewu subtitits Ignatjewß no Konstantinopeles is-
braukß un dohsees pee Reisara us Arimu.

— Serbijä irr nemeers un Turku saldteem pa-
wehlehts, lai steigfchus ween us turren no-eet. Rah-
dahß, ka tas flimmajs wihrs drihs mirß. Tik nogai-
disim, kahdas sinuas nessihß nahkufchas neddelas
awises. — n —

Latw. awischu apgahdatajs: Gotthard Bierhuff.

S l u d d i n a s c h a n a s .

Tee preefch Grobines pilsehta apstiprinati diwi gaddus-tirgi fchogadd eefabfces tanni **10. Septemeri** un **10. Nowemberi** un triju deenu laika tiks noturreti. Grobines pilsehta kemereja to isfluddinadama wisseem darra sinnamu, ka teem laudibim, kas tohs tirgus apmekles un bobtes uszels, tabs wajadstgabs patentes pascheem ja-aggabda no brandwihna-akzises waldibas un to wajadstgu platschu eerabdijschanas deht jameldabs pee schi pilsehta kemerejas, kas arri eerabdihs peeklabjiigo weetu preefch lohpu un sirgu tirgus un par scho weetu nehuhs jamakfa. **3**

Grobine, 18. Aug. 1867.

Grobines pilsehta kemerejas (Nr. 39.) appakfkrakfts.

Falzgrafes lohpu un sirgu tirgus, pee Bekkerkroba un Dohbeles leeljekta, if gaddus tohp noturrehts tanni pirundeena pehz Jelgawas Maras tirgus, tadeht schiini gadda to noturrehts tanni **18. Septemeri**. **3**

Leel-Behrses leelajs Lambartu tirgus, eekribtamu Schihdu swehtku deht fchogadd tiks buhwehts tanni **19.** un noturrehts tanni **20. Septemeri**. **1**

Leel-Behrse, 14. Augustä 1867.

Wiffi tee, kam labdas malfaschanas buhtu ja-alkihdftina tam Plepju mufchas aismiggufcham melderim Eduard Riffam, tohp usfainati, lai tee sawas malfaschanas libdi **22. Septemeri 1867** eemakfa Jelgawä, leelaja eela, kausmanna G. A. Georgj nammä Nr. 61 pee Helmsing kuuga, ja tee pehz likkumeem negribb kluht strahpeti. **2**

Auguste Rifs, dinn. Georgj.

Wislabbako

Belgeefchu wahgu-fmechri pahrdoyd mizzinäs no daschada leeluma; kupscheem dandf lehtafi. **3**

Danl. Minus, Rihgä, wehwer-eelä, pretti linnu swarreem.

No muhsu Rihgas twaifu-sahgu-fudmallahm mehso fche Jelgawä turram weenu krahjannu **daschadu dehtu** un pahrdohdam par peenabkannu tirgu, fo warr dabhuht sinnaht muhsu kantori pee Annas wahrteem. **3**

Mitchell un beedrs.

Rahstlunga Saensela libdichinnigu **materijalu un wihna bohdi**, winna pascha nammä pee tirgus-platscha Bauffä, usnehmis, es zaur scho jaweem draungeem, paschitameem un wisseem zitteem daru sinnamu, ka par wiffahm prezjeem un djebreneem mehreenu zennu turedams, if katru un wiffus, kas manni apmekles, sehlohs gohdigi apdeeneht. **A. Beltsohn. 3**

Semneeku mahjas

ar labbu semmi un plawahm, ka arri ganuibaht un labbahm rohbeschahm, **10** werstes no Dinburgas, no kurren dselses jetsch eet us Rihgu, Peterburgu, Warschawu un Witepflu, ne dabraqi pahrdohd **Marjanowas** (Marienhof) muifchas waldifchana, kursemme Jekulstes aprinkt. Wehl japeeminn, ka pirzejeem leels labbums zaur to, ka ne-lahdas basnizas, neds mahzitaja muifschu buhwefchanas grunts fainmeekeem nau ja-ispilda un ka Dinburgä labba andele, kur klattimä katrä laika prezzi warr pahrdohd, un walkas laika ar sirgeem warr dsiht labbu pelnu. **3**

Marjanowä, tanni 30. Jull 1867.

Wislabbaki seenas un keshas pulsteni leelä pullä par wislehtafu malfu un ustizibu, ka winni irr pastahwigi un eet riktigi, dabhujami pee **5** pulkstena-meistera **Joh. G. Kundt**, Rihgä. Kalku-eelä, Karpowa nammä, pretti Engelifchu magafine.

Wiffadi raksti Latweefchu, Wahzu un Kreemu wallodä, täpat teefas leetas, ka arri zittäs wajadstbas, skaf-dri un ustizigi par lehtu malfu **teef farakstiti Rihgä, Peterburgas** foftattē, leelä fhuifschu-eelä, kausmanna Girschieldta nammä **Nr. 24 a.**, sehta. **6**

Allus un wihna korkus, no Percy Jacobs fabrika, par fabrika malfu pahrdohd **1**

Robert Schmidt, zireif Schwollmanna bobde.

Labbu meddu atkal warr dabhuht Jelgawä, skattoku eelä pee **2**

G. A. Schmemann.

Rihgas damf-kaulu-miltu fabrikis

pee schi gadda papuu mehflschanas semmes-kohpejus atkal atgaddina, lai kaulu-miltus stakta mehfleem nemm par palihgu; ihpafchi teef usfainati wiffi tee, kas kaulu-miltu labbumu wehl nepaschit un ne-ispohd, lai tohs pee schi gadda seemas sehjumeem isprohwe. Bet tee, kas ar kaulu-milteem jau irr darbojuschees un winnu labbumu peedsthowjuschi, pasemmigi teef kuhgti, lai par to, fo peedsthowjuschi Latw. awifschu rakstitajam atfuhda preefch isfluddinafchanas un tautas apgaismoschanas. **2**

Rihgä, tanni 21. Junä 1867. **Karl Kr. Schmidt.**

Labbibas un prezzu tirgus Rihgä, tanni 25. Augustä 1867 gaddä.

Malfaja par:		Rihgä.	Leepaja.	Malfaja par:		Rihgä.	Leepaja.
		R.	K.			R.	K.
1/2 Tschetw. (1 puhru)	rudsu . 300	3	10	1/2 puddu (20 mahrz.)	dselses	1	—
1/2 " (1 ")	fwefschu 425	4	50	1/2 " (20 ")	tabaka	1	25
1/2 " (1 ")	meeschu 230	2	40	1/2 " (20 ")	fchiktihu appiau	—	—
1/2 " (1 ")	ausu . 150	1	60	1/2 " (20 ")	schahw. zuhl. gall.	—	—
1/2 " (1 ")	firnu . 250	3	—	1/2 " (20 ")	trohna linnu	2	65
1/2 " (1 ")	rupju rudsu miltu	3	—	1/2 " (20 ")	brakta linnu	1	40
1/2 " (1 ")	bihdeletu 350	3	75	1	muzzu linnu sehtu . 12 rub. libdi	12	50
1/2 " (1 ")	fwefschu milt.	4	50	1	" fillu 13 " —	13	50
1/2 " (1 ")	meeschu putraimu	3	50	10	puddu farkanas sabls	6	50
10	puddu (1 birkawu) seena 450 rub. —	5	—	10	" baltas rupjas sabls	6	25
1/2	" (20 mahrz.) fwefsta 500 —	5	50	10	" " smalkas sabls	6	25

No jensures atwehlehts. Jelgawä, 29. August 1867 gaddä. Nr. 111. Druffabts pee J. B. Steffenhagen un dehta. (E klabt pecliffums: Dapnizas un ffohtas sinnas.)

Basnizas un skohlas sinnas.

Weens Kungs, weena tizziba, weena kristiba.

Rahditajs: Sinnaš. No Widsemmes. Gezawas un Lambartamuischas triju simtgaddu stahsti. Swehtas druskas. Uffauktee un aismiggufchee.

Sinnaš.

Berlinē, tanni 25. (13.) Augustâ 1867.

Berlinē latrâ swehtdeenâ 50 basnizâš un luhgšchanas nammds un bes ta wehl 8 zeetuma- un nabagubasnizâš Deewa wahrdi teel turreti un zittâš weetas wehl pa 2 lihds 4 reisahm par swehtdeenu. Tanni laikâ no 14. lihds 20. Augustam schē irr dsimmuschī un kristiti 252 dehli, 229 meitas, uffaukti 189 pahri, laulati 106 pahri, pee Deewgalda bijuschī 178 wihrišchī un 347 seewišchī, nomirruschī 55 wihri, 63 seewas, 131 dehli, 124 meitas. Stary teem jaunpeedsimmuscheem behrneem bijuschī 9 dwihnu pahri, 69 ahr laulibas behrni, 21 nedshwi dsimmuschī un 33 nomirruschī nekristiti. Tas wišs notizzis weenâ neddelâ, weenâ pilsehtâ.

Schodeen kâ mihlâ swehtdeenâ biju basnizâ. Chemiga leeta tew buhtu, mihlajs lassitajs, kad tu buhtu eeraddis, 11 gaddus no weetas swehtdeenu pehz swehtdeenas, bes rettahm kahdahm reisahm, mihlâ eerastâ weetâ spreddiki teikt, kur kates tewi pasihst, — un nu tu ee-eetu sweschâ weetâ un sweschâ basnizâ; sirds tewi dsihstu arri pehz tawa ammata mutti atdarriht un draudsei Deewa wahrduš zelt preešchâ, bet tu nedrihsti, — ta nau tawa weeta; zeeti kluffu. Biju pašcha Pruhšchu lehnina leelâ „Dohmes basnizâ“; pee tahs draudses arri peederr wišsi augstee lehnina fullaini un generali; par wezzako mahzitaju tur irr weens semneeka behrns no Wirtembergas, wahrdâ Hoffmann. Schis wihrs spreddiki fazzija par to Ewangelijumu, kas kriht us 10 swehtdeenu pehz wafaras swehtku atšwehtes, kur mihlajs Jesus randa par Jerusalemi. Mahzitajs mahzija, ka mihlajs Jesus muhs gribboht atgreest weenlahrt ar lehnibu un ohrtrlahrt ar pahrmahzifchanu. Schinni spreddiki mannihm gaušchi patikka, ka Hoffmann mahzitajs teem augsteem lungeem un waldineekeem nebuht nelikkahs meddu ap mutti smehreht, bet ka winneem drohšchi un skaidri issfazzija wišsu pateesibu. Winsch fazzija, lai tee Pruhšchi nedohmajohht, ka winni labbaki par wezzeem Juhdeem, lai winni apdohmajohht, ka Deews pehrnaja gaddâ ir winnus ar labbumu peemeklejis, ka winneem palihdsejis gruhthâ karrâ, ka winni samantojuschī daudš

semmes, kauschu un mantas, kas uswarreteem eenaidneekem nonemti, bet lai nu teem zitteem nepaleekoht par warmakkeem un lai negribboht tik ween baggati palikt, tad kas Kungs ir winnus buhšchoht isdihht no winnu weetas; lai labbi apdohmajohht, kas winneem pee meera derr, pr. sawu laiku atsiht, atgreestees un Jesu eemihleht. — Schi „Dohmes basniza“ no aismiggufschaja lehnina Friedrich Wilhelm ta zetturtaja us to jaukako buhweta, ehrgelés tik mihligi un jauki skann, zil sawu muhschu wehl ne-esmu dsirdejis, un tas teizams dseedataju kohris tik smalki, skaidri un jauki mahht isdseedahht wišsas kollekšchu-atbildas un dseefmas, ka sirds zaur to stipri teel kustinata. Dašchlahrt no zitteem laudihm esmu dsirdejis, ka Berlinē basnizas arween' effohht gaušchi tukšchas; bet es to ne-esmu atraddis, turprettim schi Dohmes basniza ais laudihm bij kâ aishahsta, lai gan bij jauka, filthâ waffaras deenina un lai gan daudš bij aishraukuschī us semneem atpuhstees! — Bij gan tur kohht jauki, un lai gan wišsi man bij sweschī un es winneem, tal manna sirds preezajahs, ka atraddu tizzibas beedrus, kam skaidrs Ewangelijums teel sluddinahts. —

G. B.

No Finnušsemmes raksta, ka tur pee tahs kauschu skaitišchanas, kas tur pehrn' noturreta, no teem 1,900,000 eedshwotajeem effohht 1,808,248 Ewangelijkee Luttera tizzigee.

No Rihgas. Preešch tahs jaunahs Getruhtes basnizas lihds schim jau 10,014 rublu 6 kap. mihlestibas dahwanu šamesti. Skatt', ko dewigas rohkas eespehji!

G. F. S.

No Widsemmes.

Weens zeen. rakstitajs „Mahjas weesi“ mums preezigas sinnas atneffis 25. nummurâ, ka daščhâš sweschu semnju weetas labbi us preešchu cetoht ar šahthas beedribahm. Par kahdahm preezigahm sinnahm mehš winnam sirsniigi pateizam. Bet winsch arr' wehlejahs, ka kahds firmgalwis stahstihu, kahdus augtus Widsemme šahthas beedribas neffuschas; tad tam zeen. jautatajam schē teel atbildehts ne no ihsten, bet no pušfirma, kam tik 67 gaddi un kas arri wišsai daudš eelšch tahs leetas nau publejees, bet kam gan lihds tuhktoschu wahthim par to leetu sists, un wehl schodeen tahs wahthiš nau dseedetas, kaut gan pee daudš

un teem labbakeem ahrsteem gahjis. Nau wis-brihnumis, ka teizamahs sahtibas pilsehta muhri sagruwufchi, ka nu gan dascham kristigam ta ap sirbi, ka wez-wezzos laikos tizzigam Neemijam, kad tas no Jerusalemes muhru nolausichanas un wahrtu sadedstinaschanas dsirdeja; tad, ka tanni Neemijas grahamata, pirmâ nodalka lassam: „tad es atsehdohs un raudaju un biju noskummis kahdas deenas, un gameju un luhdsu preeksch ta waiga ta Deewa no debbes.“ Ja, un pateesi, ta apdohmigam kristigam bij ja-affaro pee salausiteem sahtibas-pilsehta muhreem; jo sahtibas-pilsehts dahrgus auglus nessa un jauka un krahschua stahweja. Daschas leelas kahsas tur tappa turretas, fur weesi bij pahri par simtu, un taf ne pillite brandwihna, schehlkina, rumma nebij gahdahts, un daudsafee tam bij zeeti bruhketaji; bet wissi bes ta peetikla un ar to bij pilna meerâ, ka bruhthans, kas bija pastahwigs sahtibas beedrs, to nebij apgahdajis. Un af, kas warr to preeku isteift un aprakstibt, ko kristiga dwehsele tahdas teizamâs kahjâs, kristibâs un behrâs dabbuja baudiht! Zif jauki tee brihschi Deewam par gohdu un zilwekeem par preeku un swehtibu tikla pawadditi! Nihthos zeldamees ar Deewa peeluhgfschanahm, wolkarâs gulleht eedami ar ne-apgruhtinatahm sirdihm Deewu peeluhdsâ; katru maltiti Deewu peesauza par dahwanu swehtitaju, un pa-ehduschi, sirnigi pateiza par dahwanahm u. t. pr. Un af zif teesigas leezibas tappa dsirdetas no dascheem, kas leezinaja, zif labbumu tee panahkschi, ka no brandwihna dserschanas atstahjuschees, par sahtibas beedreem palikluschi. Un af zif daudj sirnigas pateizibas debbes-Zehwam tappa dohtas no daschahm seewahm, ka Winsch zaur sahtibas beedribu wihrus winnahm no brandwihna dserschanas atgreesis. Ru tee bij palikluschi pawissam zitti un labbaki zilweli. Un lai arri wissi nepalikka par sahtibas beedreem, taf tee tahdi kaunigi palikka pee brandwihna dserschanas. Bet kad dasch sahtibas pastahwigs beedrs ar minnetahm tuhstoschu wahtihm tappa fists un tas elles lauwa apfahrt staigadams padarrija to brandwihnu jo falsdu ne ka papreekschu, tad, ka stahw rakstihth, nahza septini jo nikni gari ne ka pirmajs, wehl weenu, lihds tam mas pasihstamu dsereenu lihdsnemdams, kam wahrds bairihth, un ar scho, af Deewam schehl, ta pildahs, peedserahs, rij un plihthe, pa dutschu dutscheem us galdu fraudami. Ne ween prasti laudis, bet arri un wiswairahk pasmalki, un zitti teefas-wihri, no semmakas teefas lihds augstakai teefai, fur ween arri semneeki par peefehdetajeem. Jo ne-ilgi pats ar sawahm azzihm redseju, ka augstakas teefas peefehdetajis zittadi no pahrpildamas weetas ahra netikka, ka pee seenas turredamees, un kad ta peetruhka, tad pee sehthas, un arri wahgâs no zitteem

bija eezellams. Gij nu sühdsi tahdam par zittu schuhpju pahrdarrichanu! Gaidi nu no ta to teefu un taifnibu! Un ka wehl tee praste nepahrpildahs! Un teescham teefa, Widsemme, mihta Widsemme tas pahrleeku pildichanas kohks pahrleeku leels un kupls isaudsis; un ihpaschi ta draudse Widsemme, kurra diwlfahrtigi us sahtibu tappa flubbinata. Birmfahrt ta ar sahtibas beedribas grahaminahm tappa apdahwinata, jo ifkatram fainneekam un eebuhwetajam ta tappa peesuhntita ar teem peerakstiteem wahrdeem, kas ta skann: „Es tohpu schkinkota tam, kam labs prahts pee sahtibas beedribahm un luhdsu to, agrahk us plauktu nelikt, kamehr wissi mahjas laudis nau dsirdejuschi no lassam, jeb paschi lassijusch.“ Un ohtrfahrt ikmahjâs arri isgahja us sahtibas beedribas flubbinataji; treschfahrt Deewa namma kanzeles, swehti altari, basnizas wehrminderu mahjas tur irr pateefigi leezineeki, ka arri eeksch tahm ta basaniga sahtibas fauzeja bals irr atskannejusi. Un newarr wis fazziht, waj kahda draudse buhs pahrahk eeksch schuhposchanas par scho, jo paschas dahrgas dsimschanas deenas tohp neganti ar schuhposchanu sagahnitas, ka ja-issauz: af wai, wai tew mihta Deewa draudse! Ko atbildesi, kad tewihm ussauks: „Utbildi no tawas nammaturreschanas!“ Ka tu paneffisi to peemelleschanas deenu par to plihtheschanas grehku, kad ta notiks ka stahw rakstihth „pateefibas leezineeka“ plauschanas swehtkôs: Tapehz tad neko nelihdsehs waldineekeem leela eenahkschana, baggateem dauds mantas, nabageem apgahdataji, kungeem plaschi lauki, kad appakschneeki tschalli pee darbeem, fainneekeem apkohpti tihrumi, kalpam wesselas rohkas un brandwihna plihneekeem pilnas keschas. Jo tas laik nahzin nahk, ka wisseem kohpâ raudadameem buhs janopuschahs, ka praweets Jeremijas raksta par besdeewigeem Zuhdeem: „Wissi laudis nopuschahs maifi mekledami. Tee sawas dahrgas leetas par barribu irr isdewusch, to dwehsele atspirdsinaht.“ Pirmâ nod. 11. p. Un tas praweets Gaijas winnureis ta fazzija us Israeta behrneem un taggad us kristigeem: „Tapehz roudaju es gaukschi par Geäseru, to wihna kohku no Sibmas; es apflazzinaju tewi ar mannahm affarahm, af Gibons Geleäle. Jo ta gawileschana par teem waffaras augleem irr krittuse u. t. pr.“ (16. nod. 9. p.) Wehl daschi un daudj mohdibas wahrdi irr atrohdami fw. Bihbelê un zittâs grahamatâs, un fewischki masâ „pateefibas leezineekâ“, fur lehti warr atrast Bihbeles Deewa-wahrdus, kas us atgreeschanu no plihtheschanas grehka mohdina. Un lai gan schi laika kristigeem irr jaranda par to atfahpichanu no sahtibas un par to sohdbu, kas par grehku nahk, tad tomehr weens mas, mas preeks to wahju tizzibu siyrina un zerribu wairo, ka

lai gan fahribas beedribas muhri fagrullischi, lai gan atwaffas nolauſitas, tal gohds Deewam zelms wehl kluffu ſtahw ſawâ weetâ ar ſallahm ſaknehm, un uf wiina galla diwi reis par deenu tohp uppurehts, debbeſſe-ſehwa firnigas peeluhgſchanas par fahribas beedribu atjaunofchanu un paſtahwibu, par wirſibas palihdſibu un par prahtigu laufchu labbu padohmu eekſch „Latw. aw. peelikluma“. Un tas maſums, kam wahtis wehl neſadſijufchas, irr gattaws, fahribas karra-lehgeri ſtahtees, lai gan tas nahkams kareſch buhs grubhtahls, ne kâ pirmajs; jo ta irr ſinnama leeta, kâ paſchas ſwehtas kriſtigas tizzibas karra wihtrem irr weeglaki, ſimts paganus pee tahs peegreeft, ne kâ weenu netizzigu kriſtitu. Wet tas Wiſſuſpehzigajs eekſch wahjeem ſpehzigis parahdahs. —

Tanni 6. Juli 1867. Widſemneeks Kg.

Mane mihtajs Kg., kad tas Kungs man ſchehligi palihdſehs no ſweſchu ſemmju tahtem zelleem ſweikam, weffelam iſbraukt un abraukt mahjâs, tad zerreju zaur mannahm „Baſn. un ſkohl. ſinnahm“ padohmu laiſt laudis, kahdâ wiſſe mehs wiſſi, — kaſ praſtu un ſmalku brandwihnu nedſerram, un kaſ fahribu zeenijam ne lepnibas dehl, bet ſawu meefu mehadinadami Jeſum par gohdu, — warretum ſabee-drotees weena beedribâ. Lai Juhs un es ſawâ ſtarpâ pehz meefas eſſam ſweſchi, tal, mums irr „weens Kungs, weena tizziba, weena kriſtibâ“, talabb' buhſim brahli un ſtahweſim kohpâ.

Baſn. un ſl. ſinnu rakſitajs.

Gezawas un Lambartamuiſchas trijuſimt-gaddu ſtahtſi. 1567—1867.

1.

Deews nu jau trihs ſimts gaddus Gezawas un Lambartamuiſchas draudſi uſturrejis ſklaidrâ Ewangelijuma tizzibâ. 28. Februari 1567 Gotthard Kettlers, Kurſemmes pirmajs herzogs jeb leelklungs, Riſhgâ zaur ſawu kanzleri Saſamanu Henninu iſlaida to pawehleſchanu, wairahl ne kâ peezeſmits Luttera baſnizas un mahzitajamuiſchas uſtaifſiht Kurſemmê; ſcho baſnizu ſtarpâ arri Gezawas un Lambartamuiſchas baſniza. Lihds tam laikam tillai kahdi 12 Kattolu luhgſchanas nammi bija wiſſâ Kurſemmê; Gotthard Kettlers, kaſ pats Wittenbergâ pee Melanchtona, Luttera drauga un palihga kahjahm ſehdejis un un to ſklaidru mahzibu no ſchi Deewa wihra dſirdejis, to Reemeru-kattolu tizzibu un brunneneeku wirſneeziſibu atſtahtis, peenehma to ſklaidro Ewangelijuma tizzibu un lihds ar ſawu leelmahti Anni palikka par Kurſemmes wiſſuleelakeem labbudaritajeem. Abbi weenprah-

tigi zauru ſawu muhſchu gahdajufſchi preekſch Kurſemneeku un Luttera draudſchu labklahſchanas un garrigas pee-augſchanas, jik ween ſpehdami; — Deews wiinu darbeem auglus dewis, — un ſchodeen ſkaitam 100 Ewangeliſkas Lutteru draudſes Kurſemmê ween.

Tannis pagahjuſchds trihs gadduſimtenos Kurſemme, ta Deewa ſemmite, — kâ Kreewu keiſars Zwans to noſauza, — dauds behdas un breeſmas redſejuſe, karra laikus zaur Pohleem, Sweedreem, Kreeweem, Bruhſcheem, Frantscheem, — niſnas ſehrgas, baddu laikus, — bet muhſcham waitis nau atſtahtuſe ſawu ſklaidru tizzibu, uf Deewa pateefigeem wahrdeem dibbinatu, bet ſcho wiſſudahrgaku mantu zaur Deewa ſchehlaſtibu lihds ſchim paſargajuſe. Latweeſchu tauta papreekſch wehrgubuhſchanu zeetufe zaur brunneneekeem Kattolu laikos, pehz nahza dſimtsbuhſchana, preekſch peezeſmit gaddeem ta brihweſtiba, — beidsiht maſ gaddos ta rentesbuhſchana, mahju pirſchana, prahtigaka behrnu audſinaſchana zaur ſkohlahm un tad wehl jauna pagastu waldiſchana. Ne-eſſam zeenigi wiſſu to leelu labdarrifchanu, ko Deews beidsamds gaddos zaur augſta un ſchehliga Keiſara waldiſchanu mums padarrijis. Arri Gezawas baſniza beidsamâ laika tappa kâ atjaunota, puſchkota ar brangu altarbildi, ar luktareem un zittahm dahrgahm baſnizas leetahm, ar jauneem gaiſcheem baſnizas lohgeem, ar kapſehtas wahrteem, — un taggad zerrejiam tai jaunu augſtu tohrni jelt. Gan peenahlahs ſcho ſwehtu weetinu puſchkoht, kur eekſch 300 gaddeem pee Deewa galda buhs bijuſchi kahdi 2,400,000 deewgaldneeki, kriſtiti 75,000 behrni, laulati 25,000 pahri, eefwehtiti 50,000 jaunelli un peeminneti 64,000 aiſmiggufſchi draudſes lohjekli; kahda baggata ſwehtibas un Deewa ſchehlaſtibas ſtraume par ſcheem wiſſeem nahkuſe zaur Deewa wahrdeem no ſchihſ ſwehtas weetas!

Kad Gotthard Kettlers tanni 1567. gaddâ iſlaida ſawu pawehli, tad dauds weetas tee laudis prettiturrejajs, dohmaja iſtikt kâ tehwu-tehwi iſtikluſchi beſ baſnizahm, teekams ta waldiſchana, kam wezjds laikos tas lohbins nebija welti, tohs laudis ar warru ſpeeduſe tahs jaunâs ehlas uſtaifſiht. Kad Gottharda Kettlera zeen. leelmahte Anne jau preekſch 300 gaddeem teem ſemneekeem to meefas ſtrahpi gribbeja nozelt, tad paſchi laudis gauſchi luhdſa, lai ta paleekoht kâ wezjds laikos bijis, jo meefas ſtrahpe eſſoht Latweeſchu wezza rekte no tehwu-tehweem; — tapat gan arri daſchâs weetas muhſu ſtarpâ wehl ſchodeen prettirunnaſchanas un prettiturreſchanahs rohnahs, kad pagasteem kahdu jaunu labbumu grihb gahdaht; — tad gan arri muhſu laikos wehl dſirdam, tahs eſſoht wezjas reltes: palikt neſinnahſchanâ un tumſibâ; tehwu-tehwi arri beſ ſkohlahm eſſoht iſtikluſchi. Wet paldeews Deewam

tas labbakajs padohms tomehr beidsot to uswarre-
fchanu dabbu par fauschu kuhtribu un firdszetibu!

Gezawas basniza weena no tahn pirmahm bijuse,
to ustaisija; to leezina weens Gezawas basnizas pul-
stens, kas irr leets 1576. gadda — 9 gaddus pehz
Kettlera pawehleschanas, — un kas fchogadd palik-
fufe wezza 291 gaddu. Tam irr wirraksts:

*) Gadda 1576

Man lizzis leet Dihrik Hess,
Tas irr teef.

No teem pirmem 100 gaddeem tiklai wehl atroh-
naks rukti par Gezawas draudses lohzeftu basnizas lee-
zibahm no 1637. gadda, — tas irr 70 gaddus pehz
Gottharda Kettlera pawehleschanas un tad wehl proto-
kolle par basnizas pahrluhfchanu zaur generalsuper-
denti un prahwestu 1673. gadda, — tas irr 106
gaddus pehz Gottharda leelkunga pawehleschanas. —
Zaur fcho protokolli ween sinnu dabjuhahm par to
pirmu gaddusimteni, — tohs pirmohs mahzitajus ne-
pasihstam pee wahda, tee duff Deewa meerā appalsch
altara, ka tas stahw rakstihst tannis wezods rullods.
Preekfch 200 gaddeem Gezawas mahzitajs Jehkabs
Elversfeld bija tas pirmajs, kas ar wahdu tohp pee-
minnehts herzoga Jehkaba laikods. Schim herzogam
peedereja Gezawas muischa, ka arri wisseem Kursem-
mes leelkungeem lihds beidsamam, Behterim; schim
leelmahte Dahrta, dsimmufe grafene no Medem,
wehl preekfch 80 gaddeem waffaras laikods mehds
dshwoht Gailumuischa, leelkunga jaktspilli. — Kahda
buhfchana pirmā gaddusimteni Gezawas draudse bijuse,
to nu lassam schinni wezza protokolle. Tee basnizas
pahrmekletaji schehlojahs par Gezawas basnizas pohsta
buhfchanu; Latweefchi pehz Deewalalposchanas tohp
pahrklaufchinati par sawu tizzibu; tee leeleem pulkeem
atnahfufchi, un katkiffi labbi bija mahziti. Tai drau-
dsei neweens basnizas fungs (wehrmindera fungs), jo
tee baroni to nastu negribbejuschi usnemt; mahzitajs
us atdohfchanu 175 gulschus tai draudsei aisdewis
preekfch basnizas wajadshahm; basnizas jumts bes
dakstineem, tee baroni salmus apfobla preekfch islahpi-
fchanas; pascha mahzitajamuischa tahda pohsta un til
fagruufe, ka mahzitajs ar saweem peederrigeem tur
wairs newarr dshwoht. No draudses buhfchanas pee-
minnehts, ka dauds nelaulati lohpa dshwo neschli-
stiba. Tee basnizas krehfli lihds festam nummuram
peedert teem waldineekeem wihrischku lahrtā, — tee
wehl atleekamee krehfli peedert jitteem draudses lohze-
fkeem; seewischku puffe lihds desmitam nummuram

*) „da. man. schreibt. 1576. iar.

„lis. mich. dirich. hessen. geisen. das. ist. war. xxxxxx.“

tahm zeenigahm, — diwi krehfli tiklai atleekahs teem
jitteem seewischkeem; redsam no ta, ka arri wezods
laikods seewischki jau beesaki nahlfufchi Deewanammā,
ne ka wihrischki. Kas kahda zittā basnizas benki ee-
eet, ne ka pehz lahrtas peenahlahs un kas tadehl strih-
dejahs, tas makfa 15 gulschus strahpes, bet kas ta-
dehl basniza gruhshahs un laujahs, iklatru reis par to
makfa 30 gulschus strahpes tai basnizai par labbu.

Tad tur wehl tohp aisleegts tohs mirruschus glab-
baht laukods un krumods pehz paganu eeradduma,
Kad barons tohp glabbahts, tad sirgs tam sahrkam
lihds altarim tohp pakkal wests, — par to jamakfa
20 gulschu, tas sirgs atkal tohp iswests no basnizas
appalsch tohrna un tee melnee sirgadekki tad peedert
mahzitajam. Kas us kapsehtas sohmini wilks, schaus,
stribdesees, ka tee laudis mehds darriht, leelu strahpi
dabbuhs; kas brandwihnu jeb allu pahrdohd basnizas
laika, tas makfa dukatu strahpes naudu. Landtagā
nospreests, ka pee iklatras basnizas wajadsetu buht
kesterim, tadehl ka mahzitajam weenam par gruhiti,
spreddiki teikt, Deewu luhgt un turklaht wehl dfeedaht
un behrnus mahziht; tad lai arri Gezawas draudsei
kesteris taptu eezelts, kas tai lihds tam laikam ne-essot
bijis; herzogs Jehkabs tam dohfchoht usfuru. Til
dauds par Gezawas draudses pirmu gaddusimteni.

Swehtas druskas.

16.

4. Robf. 11. 33.

Deews Israekta behrnu karstu kahrofchanu pehz gal-
fas gan peepildija; bet ne par swehtibu, bet par soh-
dibu, jo gruhita mohziba no ta Kunga teem kahrota-
jeem usbrukka.

Mahzees, Deewa behrnō: fargees, stuhrgalwigi un
kahrigi kahdu laizigu leetu no Deewa prassihst
un pagehreht. Tas drihs warr notikt, ka to eekahrotu
leetu gan dabbusi, bet few pascham par sohhibu, ta-
pehz ka effi apgrehlojees pret to Deewa walstibas luhg-
fchanahs likkumu: „Tomehr ne mans prahts, bet
Taws prahts lai noteef.“

Behterburgas Jesus draudse

us-fauktee: Jurris Rohsin, biketneeks ar Maria Rohde
no Dohrbes.

aismiggufchee: Alesander Roenis, Peterburgā dsim.
2 deen. w.; Karl Bach, saldatu stribw. Wids. ds., 32 g.
w.; Karl Ohlin, atl. unteroff. Wids. ds., 53 g. w.; Zo-
hanna Elisabeth Buettner, Jaroslawā ds., 2 1/2 g. w.;
Lihse Buettner, Peterburgā ds. 4 mehn. w.

Bajnizas un floblas sinnu rakstijajs: Gotthard Bierhuff.

No *senfures atwehlehts*, Jelgawā, 27. Augustā 1867. Nr. 110.

Druckabts pee J. W. Steffenbagen un debla.